

Často kladené otázky a definície pojmov Národná sústava kvalifikácií a Slovenský kvalifikačný rámec

Definície

Národná sústava kvalifikácií - verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov.

Národný kvalifikačný rámec - nástroj na národnej úrovni slúžiaci na klasifikáciu a triedenie kvalifikácií a kvalifikačných úrovní podľa určitých kritérií, zameraný na monitorovanie a koordinovanie kvalifikačných systémov, na zvýšenie transparentnosti, prístupu k získaniu kvalifikácií vo vzťahu k trhu práce a k celoživotnému vzdelávaniu. Národný kvalifikačný rámec obsahuje úrovne klasifikácie kvalifikácií podľa súboru kritérií pre dosiahnuté vedomosti, zručnosti a kompetencie a je prepojením na úrovne Európskeho kvalifikačného rámca.

Európsky kvalifikačný rámec - jednotná 8-úrovňová stupnica, ktorá slúži na prepojenie národných kvalifikačných rámcov/systémov alebo na priradenie všetkých kvalifikácií.

Národná sústava povolání - ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Národná sústava povolání určuje požiadavky na odborné zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce.

Profesijná kvalifikácia - formálny výsledok procesu hodnotenia a overovania, ktorý sa získa, ak príslušný orgán potvrdí, že jednotlivec dosiahol vzdelávacie výstupy daného kvalifikačného štandardu vypracovaného na základe požiadaviek trhu práce.

Kvalifikačný štandard - časť karty kvalifikácie pozostávajúca zo zoznamu vzdelávacích výstupov, ktoré majú štruktúru vedomostí, zručností a kompetencií.

Hodnotiaci štandard - časť karty kvalifikácie poskytujúca informácie o rozsahu, metódach, nástrojoch a kritériách hodnotenia, personáli, materiáloch, technologických a priestorových podmienkach na vykonanie skúšky.

Vedomosť - osvojené a pochopené informácie (fakty, teórie, postupy atď.), všeobecné alebo odborné (faktické).

Zručnosť - motorická/intelektová schopnosť jedinca uplatniť vedomosti, materiály, prostriedky a nástroje v praxi (napr. pri výkone určitej špecifickej činnosti).

Kompetencia - také rozumové/ zmyslové/ motorické kvality/vlastnosti jednotlivca, ktoré sú nevyhnutným predpokladom využitia nadobudnutých vedomostí a zručností na kvalitné vykonanie požadovanej činnosti v určitom prostredí (pracovnom, študijnom, osobnom) a za určitých okolností (napr. interakcia s ľuďmi). V kontexte európskeho kvalifikačného rámca je kompetencia opísaná vo vzťahu k zodpovednosti a samostatnosti.

Celoživotné vzdelávanie - všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a schopnosti.

Celoživotné vzdelávanie vo vzdelávacej sústave Slovenskej republiky tvorí:

a) školské vzdelávanie a

b) ďalšie vzdelávanie nadväzujúce na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní (568/2009 Z. z.).

Formálne vzdelávanie - vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje v organizovanom a štruktúrovanom prostredí osobitne určenom na vzdelávanie a jeho výsledkom je zvyčajne udelenie kvalifikácie, obyčajne v podobe osvedčenia alebo diplomu; zahŕňa systémy všeobecného vzdelávania, odborného vzdelávania pri nástupe do zamestnania a vysokoškolského vzdelávania." (2008/C 111/01).

Neformálne vzdelávanie - vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje prostredníctvom plánovaných činností (pokiaľ ide o vzdelávacie ciele, čas vyhradený na vzdelávanie), pri ktorých je k dispozícii určitý druh podpory vzdelávania (napr. vzťah medzi študentom a učiteľom); môže zahŕňať programy na výučbu pracovných zručností, programy gramotnosti pre dospelých, ako aj pre základné vzdelávanie osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku; medzi veľmi bežné prípady neformálneho vzdelávania patria vnútropodniková odborná príprava, prostredníctvom ktorej spoločnosti aktualizujú a zdokonaľujú zručnosti svojich pracovníkov, ako napr. zručnosti v oblasti informačných a komunikačných technológií, štruktúrované vzdelávanie online (napr. využívaním otvorených vzdelávacích zdrojov) a kurzy organizované organizáciami občianskej spoločnosti pre svojich členov, svoju cieľovú skupinu alebo širokú verejnosť. (2008/C 111/01).

Informálne učenie sa - vzdelávanie, ktoré je výsledkom každodenných aktivít spojených s prácou, rodinným životom alebo trávením voľného času a nie je organizované ani štruktúrované podľa cieľov, času ani podpory vzdelávania; informálne učenie sa nemusí byť z pohľadu vzdelávajúceho sa zámerné; príkladmi výsledkov vzdelávania získaných prostredníctvom informálneho učenia sa sú zručnosti získané životnými a pracovnými skúsenosťami, naučené jazyky a medzikultúrne zručnosti získané počas pobytu v inej krajine, zručnosti získané prostredníctvom činností v domácnosti (napr. starostlivosť o dieťa).

Často kladené otázky

Čo je Národná sústava kvalifikácií a prečo ju potrebujeme?

Národná sústava kvalifikácií je verejne prístupný register obsahujúci opis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike a požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie.

Vytvorením Národnej sústavy kvalifikácií dokážeme lepšie zosúladiť potreby trhu práce a obsahu vzdelávania, ale aj umožníme ľuďom nechať si uznať kvalifikáciu, ktorú získali rôznymi vzdelávacími cestami.

Ako prebiehalo definovanie kvalifikácií v Národnej sústave kvalifikácií?

Jednalo sa o komplexný proces, do ktorého vstúpili a vstupujú stovky odborníkov z rôznych odvetví národného hospodárstva vrátane zamestnávateľov a zástupcov vzdelávania.

Najdôležitejšiu prácu vykonávajú sektorové rady a odvetvové skupiny, ktoré pripravujú karty kvalifikácií. Kvalifikácie vychádzajú z reálnych potrieb pracovného trhu, ktoré sú opísané predovšetkým v Národnej sústave povolání.

Ako zabezpečíte, že takúto definíciu kvalifikácií prijmu zamestnávatelia?

Základnou myšlienkou Národnej sústavy kvalifikácií je, aby vychádzala priamo z potrieb zamestnávateľov. Preto sa zamestnávatelia sami podieľajú na jej tvorbe a to prostredníctvom svojich zástupcov v sektorových radách. Každá z 24 sektorových rád zastupuje jedno priemyselné odvetvie. Váha Národnej sústavy kvalifikácií sa posilní aj legislatívnymi úpravami. Taktiež je ambíciou, aby sa z nej stal podkladový materiál pre tvorbu vzdelávacích programov, čím zamestnávatelia získajú nástroj, ako ovplyvňovať obsah vzdelávania v oblasti profesijných kvalifikácií.

Sú v Národnej sústave kvalifikácií všetky kvalifikácie?

Národná sústava kvalifikácií odzrkadľuje pracovný trh, ktorého nároky sa neustále menia. Staré kvalifikácie zanikajú a nové vznikajú alebo vznikajú úplne nové nároky na už existujúce kvalifikácie. Aj tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií preto netreba vnímať ako stav, ale ako dlhodobý proces.

Bývalý národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií sa zameril na tie kvalifikácie, ktoré sú na pracovnom trhu v súčasnosti najžiadanejšie. Postupne sa budú dopĺňať ďalšie kvalifikácie a revidovať už popísané kvalifikácie.

Aký je rozdiel medzi Národnou sústavou kvalifikácií a Národnou sústavou povolání?

Jedným zo základných princípov tvorby Národnej sústavy kvalifikácií je väzba na potreby pracovného trhu, ktoré sú vyjadrené v Národnej sústave povolání. Národná sústava kvalifikácií nadväzuje na Národnú sústavu povolání. Kým Národná sústava povolání popisuje nároky trhu práce na jednotlivé pracovné miesta, Národná sústava kvalifikácií definuje vedomosti, zručnosti a kompetencie pre každú kvalifikáciu, ktorá je potrebná na výkon určitého povolania. Zároveň umožňuje uznávanie kvalifikácie, ktorú občan získal aj neformálnym alebo informálnym vzdelávaním. Kvalifikačné štandardy majú tiež slúžiť ako podkladový materiál pre tvorbu vzdelávacích programov.

Koľko ľudí bude asi využívať Národnú sústavu kvalifikácií?

V Českej republike získalo do konca roka 2014 osvedčenie o kvalifikácii približne 100 000 ľudí. Taktiež viac ako 1100 firiem v ČR uvádza, že nejakým spôsobom českú NSK využíva. Na základe týchto informácií možno očakávať, že Národná sústava kvalifikácií pomôže aj na Slovensku overiť kvalifikáciu desaťtisícim ľuďom, nehovoriac o ďalších nepriamych efektoch, ako je napríklad lepšie zosúladenie vzdelávania a pracovného trhu.

Ako spolu súvisia Národná sústava kvalifikácií, Slovenský kvalifikačný rámec a Európsky kvalifikačný rámec?

Európska únia sa už dlhšiu dobu usiluje o zjednodušenie uznávania kvalifikácií medzi jej členskými štátmi. Základným nástrojom tohto úsilia sa stal Európsky kvalifikačný rámec (EKR).

Okrem toho si krajiny vytvárajú Národné kvalifikačné rámce. Jednotlivé kvalifikácie z Národnej sústavy kvalifikácií sú zaradené do jednej z úrovní Slovenského kvalifikačného rámca (SKKR). Prostredníctvom tzv. referencovacieho procesu sa SKKR prepojí s EKR.

Pomocou tohto systému budú mať firmy a úrady v celej Európskej únii možnosť porovnať svoje kvalifikácie s kvalifikáciami ostatných členských štátov EÚ. SKKR a EKR teda zvyšujú transparentnosť nášho kvalifikačného systému a umožňujú jeho jednoduchšie pochopenie u nás doma, ako aj v zahraničí.

Ako bude vyzeráť v praxi uznávanie kvalifikácií?

Prax v oblasti uznávania vzdelávania nadobudnutého v neformálnom a informálnom prostredí sa bude pilotne overovať v pripravovanom národnom projekte Systém uznávania kvalifikácií.

Idea je, že každý občan, ktorý bude mať záujem o uznanie kvalifikácie z Národnej sústavy kvalifikácií, podá žiadosť so všetkými potrebnými dokumentmi na oprávnenú inštitúciu. Po zaplatení správneho poplatku sa v stanovenom termíne dostaví pred komisiu, kde vykoná skúšku na overenie odbornej spôsobilosti. Podmienky testovania a obsah skúšky sú zadané v tzv. hodnotiacich štandardoch, ktoré občan nájde v kartách kvalifikácií.